

## РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

**В.П. Ключан**, кандидат економічних наук, доцент

**Н.І. Костаневич**, кандидат економічних наук, доцент

Миколаївський національний аграрний університет

*У статті наведено результати аналізу рентабельності сільськогосподарської продукції, проведеного на основі інформації господарств Вознесенського району.*

**Ключові слова:** рентабельність, продукція, збитковість, аналіз, результати.

**Постановка проблеми.** Аналіз фінансових результатів є необхідним етапом для розроблення заходів фінансового оздоровлення підприємства, підвищення конкурентоспроможності його продукції. Найважливішими показниками оцінки фінансових результатів є відносні показники, які визначають рівень прибутковості, тобто рентабельність.

Недоліки в організації виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції призводять до значних втрат, що значно знижує фінансовий результат. Навіть зернова продукція в багатьох підприємствах області є збитковою. Дослідження свідчать, що в сучасних умовах управління фінансовою результативністю сільськогосподарських підприємств є недосконалим, що не сприяє оптимізації їхніх прибутків. Це визначає актуальність теми дослідження.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Питання управління фінансовими ресурсами, що впливає на фінансові результати підприємства, висвітлювали такі науковці, як Н.М. Деєва, К.В. Ізмайлова, А.М. Ковальов, А.М. Коваленко, Л.А. Лахтіонова, П.А. Стецюк, О.О. Шеремет та інші.

**Постановка завдання.** Метою статті є проведення аналізу рентабельності сільськогосподарської продукції господарств Вознесенського району.

**Викладання основного матеріалу.** Коефіцієнти рентабельності характеризують здатність підприємства створювати необхідний прибуток у процесі господарської діяльності, рі-

вень віддачі активів і ступінь використання капіталу в процесі виробництва. Вони відображають кінцеву ефективність роботи підприємства і продукції, яка в ньому випускається.

Нами було проведено аналіз прибутковості сільськогосподарської продукції, яка виробляється господарствами Вознесенського району протягом 2009-2011 років. Дослідження показало, що в підприємствах Вознесенського району за цей період більшість видів продукції рослинництва були прибутковими. Розподіл видів продукції за рівнем рентабельності наведено в табл. 1.

Таблиця 1

**Розподіл видів продукції за рентабельністю в сільськогосподарських підприємствах Вознесенського району\***

Роки	Рівень рентабельності, %		
	низький	середній	високий
2009	Вирощування свиней (10,5)	Ріпак ярий (14,0)	Ріпак озимий (57,10), інша продукція тваринництва (41,5), плоди (40,3), соняшник (38,0), овочі відкритого ґрунту (33,3)
2010	Соя (7,7), Ягоди (4,5)	Виноград (17,5)	Овочі закритого ґрунту (66,7), соняшник (53,8), інша продукція рослинництва (47,7), ріпак озимий (40,0), плоди (30,4), інша продукція тваринництва (30,4)
2011	Зерно (7,7), соя (6,9), овочі закритого ґрунту (5,1)	Ріпак озимий (25,3), виноград (21,4), інша продукція тваринництва (20,9), плоди (14,9), ягоди (12,0)	Вирощування птиці (253,2), овочі відкритого ґрунту (87,3), соняшник (32,8)

\*Розраховано на основі статистичної звітності господарств Вознесенського району

Аналізуючи дані таблиці 1, можна зробити висновок, що протягом досліджуваного періоду в сільськогосподарських підприємствах Вознесенського району з високою рентабельністю (більше 30%) було виробництво плодів, овочів відкритого ґрунту та соняшнику. З середньою рентабельністю (від 11,0% до 20,0%) було виробництво винограду у 2010-2011 роках та ріпаку озимого, плодів і ягід у 2011 році. З низьким рівнем рентабельності (до 11,0%) у 2009 році було виробництво свинини (10,5%), у 2010р. – сої та ягід, у 2011 році – сої, зерна, овочів закритого ґрунту.

У таблиці 2 наведено характеристику рентабельних видів продукції сільськогосподарських підприємств Вознесенського району.

Таблиця 2

**Характеристика рентабельних видів продукції  
сільськогосподарських підприємств  
Вознесенського району за 2009-2011 роки\***

Вироби, по яких рентабельність в порівнянні з базисним роком		
помітно зросла	суттєво не змінилася	знизилася
Овочі відкритого ґрунту, ягоди	Соєа, виноград	Плоди, ріпак озимий, овочі закритого ґрунту, соняшник, інша продукція тваринництва

*\*Побудовано на основі статистичної звітності сільськогосподарських підприємств Вознесенського району*

Аналіз даних таблиці 2 показав, що за період дослідження в сільськогосподарських підприємствах Вознесенського району виробами, по яких рентабельність помітно зросла, є ягоди та овочі відкритого ґрунту. По двох видах продукції – сої і винограду рівень рентабельності суттєво не змінився. По більшості видів продукції, в т.ч. соняшнику, плодах, ріпаку озимого, овочах закритого ґрунту, іншій продукції тваринництва, рівень рентабельності в порівнянні з базисним 2009 роком знизився.

Впродовж дослідження проаналізуємо нерентабельні види продукції сільськогосподарських підприємств Вознесенського району, якими переважно є зернові культури та продукція тваринництва. Всі види нерентабельної продукції поділимо на три групи. До першої групи віднесемо види сільськогосподарської продукції з низьким рівнем збитковості (до 11,0% збитковості). У другу групу входить продукція з середнім рівнем збитковості (від 11,0% до 30,0%). До третьої групи віднесемо вироби з високою збитковістю (більше 30,0%).

Розподіл нерентабельних видів продукції сільськогосподарських підприємств Вознесенського району надається в таблиці 3.

Як видно з даних таблиці 3, у сільськогосподарських підприємствах Вознесенського району виробами з низькою збитковістю у 2009 році були зерно й інша продукція рослинництва,

у 2010 р. – зерно та яйця, у 2011 р. – вирощування овець. З середнім рівнем збитковості (11-30%) у 2009 р. були яйця та вирощування птиці, у 2011р. – яйця, вирощування свинини та інша продукція рослинництва. З високим рівнем збитковості протягом трьох років було молоко та вирощування ВРХ.

Таблиця 3

**Розподіл нерентабельних видів продукції в господарствах Вознесенського району\***

Роки	Рівень збитковості, %		
	низький	середній	високий
2009	Зерно (-6,4), інша продукція рослинництва (-2,6)	Вирощування птиці (-29,3), яйця курячі (-20,71)	Баштанні (-66,7), вирощування ВРХ (-66,3), молоко (-34,3)
2010	Зерно (-0,4), яйця курячі (-9,8)		Овочі відкритого ґрунту (33,6), вирощування ВРХ (-85,3), вирощування свиней (-37,4), вирощування птиці (-65,9), молоко (-47,3)
2011	Вирощування овець (-9,1)	Інша продукція рослинництва (-26,6), вирощування свиней (-23,5), яйця (-27,0)	Вирощування ВРХ (-85,3), молоко (-53,7)

\*Розраховано на основі статистичної звітності господарств Вознесенського району

В таблиці 4 наведено дані, що характеризують нерентабельні види продукції.

Аналіз даних таблиці 4 показав, що у сільськогосподарських підприємствах Вознесенського району існує тенденція зниження видів збиткової продукції та зниження питомої ваги нерентабельної продукції в обсягах реалізації.

Таблиця 4

**Дані щодо нерентабельних видів продукції в господарствах Вознесенського району\***

Роки	Кількість нерентабельних видів продукції	Кількість видів продукції (всього)	Питома вага нерентабельної продукції, %	
			у кількості виробів	в обсягах реалізації
2009	7	14	50,0	31,6
2010	7	16	43,7	30,0
2011	6	17	35,3	1,7

\*Розраховано на основі статистичної звітності господарств Вознесенського району

Так, у 2009 р. питома вага нерентабельних видів продукції у кількості видів сільськогосподарської продукції в господарствах району становила 50,0%, у 2010 р. знизилася до 43,7%, у 2011 р. – до 35,3%. Питома вага нерентабельної продукції в обсягах реалізації у 2009 р. склала 31,6%. У 2010 р. вона знизилася до 30,0%, у 2011 р. – до 1,7%. Все це свідчить про тенденцію зростання обсягів виробництва рентабельної продукції.

Зниження питомої ваги нерентабельної продукції в обсягах реалізації сталося за рахунок скорочення обсягів виробництва і реалізації нерентабельних видів продукції, в першу чергу продукції тваринництва. Це наслідок зменшення цієї сільськогосподарської галузі.

Для підвищення рівня рентабельності сільськогосподарської продукції потрібно знижувати її собівартість за рахунок зменшення трудомісткості, зростання фондівіддачі, удосконалення організації сільськогосподарського виробництва. Збільшення прибутковості можливе за рахунок зростання обсягів виробництва і реалізації, поліпшення структури і якості продукції.

**Висновки.** З огляду на вищевикладене можна зробити висновок, що у сільськогосподарських підприємствах Вознесенського району за досліджуваній період прибутковість більшості видів продукції рослинництва росте. Чітко сформувалася тенденція зниження рівня рентабельності більшості видів продукції рослинництва одночасно з тенденцією скорочення питомої ваги нерентабельної продукції в обсягах реалізації.

Список використаних джерел:

1. Деева Н. М. Фінансовий аналіз / Н. М. Деева, О. Ш. Дедінов. — К. : Центр учб. л-ри, 2007. — 328 с.
2. Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз / К. В. Ізмайлова. — К. : МАУП, 2000. — 152 с.
3. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз / О. О. Шеремет. — К. : Кондор, 2009. — 194 с.

*В.П. Клочан, Н.И. Костаневич. Результаты анализа рентабельности сельскохозяйственной продукции.*

*В статье наведены результаты анализа рентабельности сельскохозяйственной продукции, проведенного на основе информации хозяйств Вознесенского района.*

*V.P. Klochan, N.I. Kostanevych. As shown by analysis of profitability of agricultural production.*

*The results of analysis of profitability of agricultural production carried out on the basis of information holdings Ascension district.*